

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานควบคู่กับการกำเนิดของชนชาติไทย ความสำคัญของภาษานั้นอาจกล่าวได้ว่า เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารของชนในชาติ และถ่ายทอดเอกลักษณ์อันดั้งเดิมของไทย ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523 : 2) กล่าวไว้ว่า "ชาติต้องมีภาษาของตนเอง จะใช้ภาษาของคนอื่นในการติดต่อราชการ และในกิจการใหญ่ ๆ ของชาติอย่างไรได้ การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างยิ่ง"

คนไทยทุกคนควรภาคภูมิใจที่ชาติไทยมีภาษาไทยใช้มากกว่าเจ็ดร้อยปี คุณค่าของภาษาไทย ยังมีนาฬิกา ซึ่ง สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 2-3) สรุปไว้ว่า

1. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติ ทำให้มีความเข้าใจตรงกัน
2. ภาษาไทยเป็นศูนย์รวมน้ำใจแสดงความเป็นคนไทย เป็นชาติ ทำให้เกิดพลังความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
3. ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นไทย เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติไทย
4. ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนไทยทั้งชาติ ทั้งที่เป็นภาษาปากที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันตามธรรมดา และภาษาราชการ
5. ภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมประจำชาติ ที่ทำให้ภาคภูมิใจที่คนไทยมีภาษาของตนเองควรแก่การรักษา และสืบทอดต่อไป
6. ภาษาไทยแสดงความเป็นไทย แสดงความอิสระเสรี แสดงความเป็นเอกราชของชาติไทย
7. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม
8. ภาษาไทยใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกสาขา, ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาไทยเฉพาะ ก็อาจประกอบอาชีพที่ใชภาษาโดยตรง เช่น เลขานุการ นักหนังสือพิมพ์ นักประพันธ์ ครูสอนภาษาไทย และอื่น ๆ
9. ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูง เมื่อใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อความรู้, ความคิดใด ๆ ก็ประสบความสำเร็จในชีวิต มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น นักพูด นักประพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมืองที่มีชื่อเสียง

10. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษา และเสาะแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการ
สาขาต่าง ๆ

11. ภาษาไทยใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารของชาวต่างประเทศ บางกลุ่มที่อยู่ใน
ประเทศใกล้เคียง

ความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทยคงกล่าว ย่อมชี้ชัดว่าวิชาภาษาไทยเป็นหัวใจ
ของการศึกษา ดังที่นักการศึกษาหลายท่านต่างลงความเห็นว่าการสอนภาษาของชาติควรได้
รับความสำคัญ เป็นอันดับหนึ่ง เพราะการเรียนการสอนภาษาของตนเองนั้นเป็นพื้นฐานในการ
เรียนวิชาอื่น ๆ

ในกระบวนการทักษะทั้งสี่ของวิชาภาษาไทย อันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน
และการเขียน การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งซึ่งถ้าครูภาษาไทยสามารถปลูกฝังให้
นักเรียนเห็นความสำคัญ และใช้การอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ได้ ก็จะเป็นประโยชน์
ต่อชีวิตนักเรียนอย่างยิ่ง เพราะการอ่านเป็นกิจกรรมของผู้ใฝ่รู้ใคร่เรียน และเป็น
พฤติกรรมที่สำคัญในสังคมที่มีหนังสือเป็นสื่อแสดงความคิด

การอ่าน คือ การรับรู้ความหมาย และเข้าใจความหมายจากสารที่เป็นลายลักษณ์
อักษร การอ่านจึงเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523 : 10)
กล่าวว่า "การหาความรู้ในสมัยนี้ ทางที่จะหาได้มากมาย แต่ทางที่สำคัญคือ การอ่าน
หนังสือ ถ้าเราเป็นนักอ่านที่ดีและมีหนังสือให้เราอ่านมาก ก็ได้รับความรู้มาก" การอ่าน
จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ชูติมา สัจจานันท์ (2527 : 10)
ได้กล่าวว่า

การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดที่บุคคลสามารถแสวงหาเพื่อความสำเร็จ
และความสามารถตลอดชีวิต การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตทั้งส่วนตัวและการงาน
จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันเราใช้เวลาเพื่อการอ่าน... อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์
จดหมาย, คำสั่ง, ประกาศ, สัญลักษณ์ ฯลฯ อยู่ตลอดเวลา... เป็นที่ยอมรับว่า
บุคคลยิ่งอ่านมากเท่าไรก็ยิ่งประสบความสำเร็จในการศึกษาหรือการงาน ใฝ่
ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความสุนทรีย์อันมีค่ายิ่ง"

ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon 1674) ปรินซ์อาเมธิ
ชาวอังกฤษคนหนึ่ง กล่าวว่า "การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์" และรูท สแตรง,
คอนสแตนซ์ เอ็ม แมคคัลลัฟ และ อาเธอร์ อี แทรกซ์เลอร์ (Ruth Strang,
Constance M. McCullough and Arthur E. Traxler 1967 : 130)

กล่าวว่า "ความสามารถในการอ่าน จะส่งเสริมประสิทธิภาพในการเขียนและการพูดออกมา" การอ่านจึงเป็นทักษะการรับสาร เพื่อที่จะส่งสารด้วยการเขียนและการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ

โลกปัจจุบันเป็นโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านวัตถุ เทคโนโลยีความนึกคิด และจิตใจของมนุษย์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ในโลกจะต้องสนใจการอ่านเพื่อจะได้ติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าไต่ทันเหตุการณ์ ศิริพร ลิมตระกูล (2528 : 46) กล่าวว่า "การอ่านเปรียบเหมือนสมหาใจที่จำเป็นของชีวิตที่เดียว ยิ่งในโลกปัจจุบันที่เรียกว่า ยุคข่าวสาร (Information Age) ทั่วแล้ว การอ่านที่มีประสิทธิภาพของคนที่มีความจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อทุกชีวิต"

ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่านจัดเป็นทักษะที่สำคัญมากในชีวิตประจำวัน เพราะใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ และเพื่อความบันเทิง ทักผ่อนหย่อนใจ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะการอ่านที่ดีย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น หลักสูตรวิชาภาษาไทย ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยระบุวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ระบุไว้ในจุดประสงค์ข้อ 4 ว่า "มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นใฝ่รู้ และมีความพอใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม" (กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 9)

หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ระบุไว้ในจุดประสงค์ข้อ 5 ตอนหนึ่งว่า "ให้สามารถอ่านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจถูกต้อง รวดเร็ว มีรสนิยมที่ดีในการเลือกอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่าน" และจุดประสงค์ข้อ 8 ว่า "เพื่อให้มีความใฝ่รู้ ใคร่เรียนสามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ในโรงเรียนและต่อ ๆ ไป ทั้งในค่านอาชีพและเพื่อประโยชน์สุขในค่านอื่น ๆ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 15)

"ครู" เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างผู้เรียนให้เห็นคุณค่า ความสำคัญของการอ่าน ตัวครูเองจะต้องมีนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน "ครู" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ครูภาษาไทย" ควรปลูกฝังใ้เด็กเรียนมีนิสัยรักการอ่านหนังสือ เพราะ ความรู้ไม่ควรรับจากครูเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงไม่ควรยึดคิดว่า ความรู้จะเกิดขึ้นเฉพาะการเรียนใน

ห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรมีทัศนคติใหม่ว่า การอ่านจะทำให้ปัญญาแตกฉานและได้รับความรู้
อย่างกว้างขวางและลุ่มลึก

เยาวชนไทยนิยมอ่านหนังสือหลายประเภท หนังสือประเภทหนึ่งที่นิยมอ่านกันคือ
"นิตยสาร" ดังที่ วรณี สุนทรเวช (2510 : 110-118) ได้ศึกษาความสนใจและ
ความต้องการอ่านของเด็กอายุ 11-16 ปี พบว่านิตยสารที่ชื่นชอบอยู่ในความสนใจของเด็ก
วัยนี้ เพราะเป็นหนังสือที่ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน นอกจากนี้กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ (2519 : 5-6) ยังได้สำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของ
เด็กและเยาวชนไทย การสำรวจได้สุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายใน
กรุงเทพมหานคร นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมทั้งครูที่ทำหน้าที่
บรรณารักษ์ทั่วประเทศ จากผลของการสำรวจปรากฏว่า นักเรียนมัธยมศึกษาอ่านนิตยสาร
เป็นอันดับที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับความสนใจในการอ่านหนังสือประเภทอื่นอีก 10 ประเภท
นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายชอบอ่านนิตยสาร เป็นอันดับที่ 6 แต่แนวโน้มในการอ่านนิตยสาร
จะเพิ่มขึ้นเมื่อขึ้นไปเรียนในระดับมัธยมศึกษา

นิตยสาร เป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นสื่อถ่ายทอดสารสนเทศ สื่อให้ความรู้ ให้ความ
บันเทิงใจและการให้บริการในการประกาศและโฆษณาต่าง ๆ พจนานุกรมเวบสเตอร์
(Noah Webster 1979 : 1083) ได้ให้คำจำกัดความของนิตยสาร (Magazine) ว่า
หมายถึง "สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกแน่นอน ปกติจะเป็นปกอ่อน อาจมีภาพประกอบบ้าง เนื้อหา
ประกอบด้วยเรื่องราวและบทความต่าง ๆ โดยผู้เขียนหลายคนและมักจะมีเนื้อที่สำหรับ
โฆษณาด้วย"

ในปัจจุบันมีนิตยสารหลายฉบับที่น่าเสนอเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทย
ไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งครูภาษาไทยควรจะใช้ประโยชน์จากนิตยสารในเรื่องนี้ เพราะลำพัง
เนื้อหาความรู้ในหนังสือเรียนคงจะดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ไม่มากนัก แต่ถ้าครูใช้
นิตยสาร เป็นสิ่งช่วยเสริม ก็จะช่วยให้นักเรียนสนใจภาษาไทยมากยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนเอง
ก็ชอบอ่านนิตยสารอยู่แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้อง
กับวิชาภาษาไทยซึ่งปรากฏในนิตยสาร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูภาษาไทยในการใช้
นิตยสารดังกล่าวมาประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้น่าสนใจและชี้แนะส่งเสริมให้
นักเรียนอ่าน เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทยซึ่งปรากฏในนิตยสารที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนิยมอ่าน จำนวน 10 ชื่อเรื่อง ซึ่งพิมพ์จำหน่ายระหว่างเดือนมกราคม 2529 ถึงเดือนธันวาคม 2529

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์เฉพาะนิตยสารที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนิยมอ่านสูงสุด 10 ชื่อเรื่อง ซึ่งพิมพ์จำหน่ายตั้งแต่เดือนมกราคม 2529 - ธันวาคม 2529
2. การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์เฉพาะเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทยเท่านั้น

ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นิตยสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งตามปกติมีปกอ่อน เนื้อหาประกอบด้วยบทความ หรือเรื่องราวต่าง ๆ โดยมีผู้เขียนหลายคน มีกำหนดออกที่แน่นอน อาจเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน

เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทย หมายถึง เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย วรรณคดีมรดก วรรณกรรมปัจจุบัน ศิลปะวัฒนธรรมไทย และสำนวนไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้ประโยชน์จากนิตยสารในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
2. เป็นแนวทางแก่ครู นักเรียน และผู้สนใจในการพิจารณาเลือกอ่านหรือค้นคว้าหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการใช้ภาษาไทยจากนิตยสาร
3. เป็นแนวทางและเป็นแรงกระตุ้นแก่นักพิมพ์ผู้ผลิตนิตยสารในการแก้ไขปรับปรุงและเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ทางภาษาไทยที่ปรากฏในนิตยสารของตน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมความรู้ทางภาษาไทยแก่ผู้อ่าน